

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 1999-2000

12 januari 2000

**BELEIDSNOTA**

**Jeugd**

**1999-2004**

ingediend door de heer Bert Anciaux,  
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid,  
Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden

Met deze beleidsnota wordt voor de periode 1999-2004 een meer concrete uitwerking gegeven van de basisopties in het regeerakkoord. Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De brief is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister, Bert Anciaux, en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement.

In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

## INHOUDSTAFEL

	Blz.
Inleiding .....	4
0. Een positief en emanciperend jeugdbeleid voor een samenleving met toekomst .....	4
1. Aandachtspunten voor een positief en emanciperend jeugdbeleid .....	4
1.1. Een oprechte interesse en respect voor de jeugd en haar cultuur .....	5
1.2. Jongeren permanent uitdagen tot participatie .....	5
1.3. Voor maatschappelijk niet-gewaardeerd jeugdgedrag oog hebben .....	5
1.4. Alle consequenties van de multiculturele samenleving tegemoet treden .....	6
1.5. Toelaten dat de jeugd figuurlijk maar ook letterlijk meer ruimte veroverd .....	6
1.6. Jongeren een manifeste plaats geven in het stedelijke weefsel .....	6
1.7. De dwarsverbanden tussen organisaties en werkvormen aanmoedigen .....	7
1.8. Het jeugdwerk uitspelen als een troefkaart .....	7
1.9. Het proces- of ontwikkelingsdenken op de eerste plaats .....	7
1.10. De versplinterde inspanningen coördineren en op elkaar afstemmen .....	7
2. Doelstellingen voor een positief en emanciperend jeugdbeleid .....	8
2.1. Een geïntegreerd jeugdbeleid met volwaardige participatie van de jeugd .....	8
2.2. Het jeugdwerk als vanzelfsprekende tussenschakel .....	9
2.3. Psychische en fysieke ruimte voor kinderen en jongeren .....	9
3. Instrumenten voor een positief jeugdbeleid .....	10
3.1. Een Vlaams jeugdbeleidsplan .....	10
3.2. Complementaire decreten .....	11
3.3. Experimenteel jeugdbeleid .....	12
3.4. Een uitdagend infrastructuurbeleid .....	12
3.5. Een jeugd vriendelijke ruimtelijke ordening veronderstelt een speelruimteplan .....	13
3.6. Internationaal .....	13
3.7. De versterking en de splitsing van de afdeling jeugd en sport .....	14
3.8. Een steunpunt Jeugd .....	14
3.9. Participatie .....	15
3.10. JeugdCultuur, nu ook met grote C .....	16
3.11. Wetenschappelijk onderzoek .....	17

## **Inleiding**

Deze beleidsnota wil een kader scheppen, een duidelijk politiek signaal geven. Je zal vaststellen dat de beleidsnota op een aantal vlakken veel speling toelaat. Dit is ook de bedoeling. Een beleid dat flexibel wil inspelen op de noden en verzuchtingen van de jeugd (zijnde kinderen en jongeren) moet permanent met kinderen en jongeren én de jeugdwerkinitiatieven overleg plegen over de te nemen beleidsstappen. Wanneer we de beleidsnota te concreet invullen, gaan we er vanuit dat wij perfect op de hoogte zijn van wat bij kinderen en jongeren leeft en dat we dat ook in hun plaats kunnen verwoorden.

De concrete invulling van deze beleidsnota zal daarom gebeuren in een jeugdbeleidsplan dat voor de eerste keer in 2001 gestalte moet krijgen. Hiertoe geeft de minister van jeugd het startschot door tegen juni 2000 een eerste deel klaar te stomen: het jeugdwerkbeleidsplan. Bij de opmaak van het jeugdwerkbeleidsplan zullen methodieken gezocht worden om kinderen en jongeren zoveel mogelijk te betrekken bij de opmaak van het jeugdbeleidsplan.

Deze beleidsnota staat niet op zichzelf. Er is een band met alle andere beleidsnota's van de Vlaamse regering en met de beleidsnota cultuur in het bijzonder.

### **0. Een positief en emanciperend jeugdbeleid voor een samenleving met toekomst**

Het valt niet te ontkennen. De jeugd heeft een specifieke maatschappelijke inbreng. Zij is een permanente bron van kritische reflectie en uitdagende creativiteit. Bijgevolg is werken met en voor de jeugd werken aan de samenleving en de democratie van morgen maar evenzeer aan die van vandaag. Een samenleving die in de jeugd gelooft, geeft de kinderen en jongeren ook het nodige krediet, gunt hen de nodige ruimte. Wanneer de samenleving dit niet doet, begraaft ze zichzelf.

Het jeugdbeleid van de Vlaamse Gemeenschap moet daarom bij uitstek op een positieve, emanciperende, uitdagende en eigentijdse manier kansen en mogelijkheden bieden. Het beleid moet een sfeer van openheid en respect scheppen. Een sfeer die jongeren en kinderen toelaat om te komen tot persoonlijke ontplooiing en creativiteit, om binnen een veilige experimenteerruimte te groeien naar gemeenschapsleven. Dat gemeenschapsleven wordt door de jeugd zelf continu mee vorm gegeven.

### **1. Aandachtspunten voor een positief en emanciperend jeugdbeleid**

Wij willen effectief rekening houden met wat de jeugd zelf belangrijk vindt en in mindere mate met wat volwassenen belangrijk achten voor kinderen en jongeren. Daarom moeten we vooraf een aantal criteria opstellen waaraan het jeugdbeleid moet voldoen wil het aanspraak maken op de titels 'positief' en 'emanciperend'. Hieronder hebben we geprobeerd, in het kader van een beleid voor en door kinderen en jongeren, een aantal criteria inhoud te geven. Ongetwijfeld zijn we niet volledig geweest. Wel hebben we geprobeerd een aantal maatschappelijke trends in beeld te brengen die voor het voorbije decennium, en waarschijnlijk ook voor het volgende, relevant zijn.

## VANUIT DE JEUGD

### 1.1.

Een positief en emanciperend jeugdbeleid vergt van ons allen **een oprechte interesse en respect voor de jeugd en haar cultuur**.

Dé jeugdcultuur (een complex gegeven van diverse zogenaamde subculturen) is nooit volledig te vatten. Elke generatie trekt het voorgaande in twijfel en zoekt haar eigen codes. Wanneer die codes gedetecteerd en ontcijferd worden, hebben jongeren al lang weer nieuwe codes en signalen ontwikkeld. Tegelijk is 'jong zijn' een ideaal geworden. De permanente recuperatie van de uiterlijkheden van de jeugdcultuur werkt een versnelde vernieuwing van die jeugdcultuur in de hand. Als samenleving moeten we ons best blijven doen om de signalen die de jeugdcultuur ons toestuurt, te detecteren en te interpreteren. Dit verhoogt de kans dat we effectief de dingen aanpakken die kinderen en jongeren belangrijk vinden.

### 1.2.

Het is een uitdaging voor de Vlaamse regering én voor elke overheid, overheidsinstelling of organisatie die met kinderen en jongeren werkt om **op een creatieve en eigentijdse wijze jongeren permanent uit te dagen tot participatie**.

Onder meer in het onderwijs wordt in toenemende mate aandacht besteed aan sociale en culturele vaardigheden. Hiertoe werden o.a. technieken uit het jeugdwerk overgenomen en geoptimaliseerd. Dat de jeugd er in de voorbije jaren steeds beter in slaagt die sociale vaardigheden actief te gebruiken, is hier niet vreemd aan. Daarnaast zijn kinderen en jongeren meesters in het gebruik van de nieuwe communicatietechnieken. Toch is het vreemd dat, ondanks deze toenemende bekwaamheid op het vlak van participatie, jongeren nog steeds niet als een volwaardige partner in het uitzetten en uitvoeren van een beleid worden beschouwd. Ook de quasi onbeperkte communicatiemogelijkheden hebben daar niet voor gezorgd. De mondigheid van jongeren en kinderen wordt dus niet erkend. De uitdaging tot participatie is een uitnodiging, geen verplichting. Jongeren moeten niet participeren wanneer zij dat niet willen. De wijze waarop en de frequentie waarmee de overheid haar beleid naar de jongeren terugkoppelt is, bij een goede participatie, een toetssteen voor dit vernieuwd partnerschapsdenken bij jeugd en overheid.

### 1.3.

Een positief en emanciperend jeugdbeleid wil **voor maatschappelijk niet-gewaardeerd jeugdgedrag oog hebben**.

Het onderscheid tussen georganiseerde en niet-georganiseerde jongeren is een vals onderscheid. Wanneer een jongere op woensdagvoormiddag braaf op de schoolbanken zit, is hij of zij georganiseerd. Wanneer diezelfde jongere in het plaatselijke winkelcentrum met de gettoblaster op maximum breakdancet, in een onbewaakt steegje stiekem een masterpiece graffiti achterlaat of gewoon in een winkelstraat rondhangt, is hij niet-georganiseerd. Wanneer hij diezelfde dag nog met een aantal leiders de zaterdagactiviteit van de plaatselijke jeugdbeweging voorbereidt, is hij dan weer wel georganiseerd. Het lijkt ons dan ook beter om in het kader van het beleid te spreken in termen van maatschappelijk gewaardeerd jeugdgedrag (schoolgaan, naar de jeugdbeweging gaan, sporten, ...) en maatschappelijk niet-gewaardeerd jeugdgedrag (breakdancen in het winkelcentrum, rondhangen, illegaal een graffitiwerk plaatsen, ...).

Oog hebben voor maatschappelijk niet-gewaardeerd jeugdgedrag biedt heel wat kansen (de ontmoeting van verschillende generaties, het opkrikken van het zelfwaardegevoel, ...). Toch moeten we ervoor oppassen dat de negatieve gedragingen (vandalisme, agressiviteit, racisme, ...) worden ontkend.

## VANUIT DE OMGEVING

### 1.4.

Het jeugdbeleid dient doordrongen te zijn van het multicultureel gegeven. Bijgevolg moet een positief en emanciperend jeugdbeleid **in alle openheid alle consequenties van de multiculturele samenleving tegemoet treden als een nieuwe uitdaging met vele kansen.**

Willen of niet, de samenleving van vandaag is immers een multicultureel gegeven. Dag in dag uit worden we tot intercultureel gedrag uitgedaagd: in de spontane ontmoeting op de straat, via de gezochte samenkomst op de verzamelplaatsen, via de gecodeerde en anonieme chatboxen van het internet, via de eenzijdige communicatie met het televisiescherm. Vertrekkend vanuit de eigen Vlaamse identiteit worden zo permanent nieuwe banden gesmeed met jongeren uit andere volkeren. Vanuit deze openheid wordt deel zijn van de Vlaamse Gemeenschap voor jongeren niet vernauwend, maar verrijkend ervaren.

### 1.5.

Een belangrijk onderdeel van de positieve en emanciperende beleidsbenadering is het **toelaten dat de jeugd figuurlijk maar ook letterlijk meer ruimte verovert.** De laatste jaren zijn we onmiskenbaar geëvolueerd van een sociale-welvaartstaat naar een sociale-controlestaat. Door de mediatisering van de maatschappij werd het (al dan niet begrepen) probleemgedrag van enkelen meer dan ooit geprojecteerd op een hele generatie van kinderen en jongeren. Dit leidt tot een verminderde positieve benadering van de jeugd. Een jeugdbeleid dat zijn missie trouw blijft, moet deze tendens keren. Kinderen en jongeren moet de tijd gegund worden om kind en jong te zijn. Kinderen en jongeren moeten een plaats krijgen waar ze kunnen spelen, creatief zijn, elkaar ontmoeten en een eigen persoonlijkheid uitbouwen. Daarnaast mag het jeugdbeleid er zich niet toe laten verleiden de subjectieve heersende publieke beeldvorming over jongeren kritiekloos over te nemen. De manier waarop een spiegel- of discobal erin slaagt de positieve energie van het licht te vermenigvuldigen is voorbeeldgevend voor het jeugdbeleid van de Vlaamse Gemeenschap.

### 1.6.

Een positief jeugdbeleid **geeft jongeren een manifeste plaats in het stedelijke weefsel.** De stad is een belangrijke aantrekkingspool en een permanente inspiratiebron voor jongeren geworden, ongeacht waar ze wonen. Het is een vrijplaats waar ze ongegeneerd zichzelf kunnen zijn, elkaar kunnen ontmoeten, de cultuur van de volwassenen kunnen verkennen en experimenteren. Niettemin is de stad ook de plaats waar eventuele conflicten, de beperking van de ruimte voor jongeren en de structurele achterstelling het meest duidelijk worden. Een positief jeugdbeleid moet dus voor basisvoorzieningen en warmte voor kinderen en jongeren in de wijken zorgen, moet een beetje stad in de wijk brengen. Voor de achtergestelde wijken moeten er extra inspanningen geleverd worden. Bij dergelijke geïntegreerde beleidsaanpak moet de nadruk bijgevolg liggen op een voor de kinderen en jongeren leuke vrijetijdsinvulling en pas in tweede instantie op hulpverlening, doorverwijzing, ...

## VANUIT HET BELEID

### 1.7.

Het jeugdbeleid van de Vlaamse Gemeenschap moet **de dwarsverbanden tussen organisaties en werkvormen aanmoedigen**. Zo wordt een nog dynamischer werkveld gecreëerd, dat meer aandacht besteedt aan nieuwe methodieken en interactie dan aan verzuilde structuren.

De ijver waarmee het levensbeschouwelijke en het ideologische de vrije tijd gestuurd hebben, heeft er ontegensprekelijk toe geleid dat er een rijke waaier van vrijetijdsvoorzieningen, ook voor jongeren, werd uitgebouwd. De sterke levensbeschouwelijke en ideologische structuren (de zuilen) hebben echter –en zeker in het jeugdwerk- niet kunnen beletten dat de basis –en geleidelijk ook de top- zich beide bewust zijn geworden van de rijkdom van de verscheidenheid. Het jeugdwerk is pluralistischer gaan werken. Dit werd ongetwijfeld nog versterkt door de toenemende ontmoeting en uitwisseling, de toenemende ‘shoppers’-houding ook bij kinderen en jongeren én het besef dat ideologieën een kader, maar niet altijd een oplossing bieden. Dwarsverbanden zijn regel i.p.v. uitzondering geworden. Een jeugdbeleid dat aan deze vaststelling voorbijgaat, ontkent deze realiteit.

### 1.8.

Het spreekt vanzelf dat de Vlaamse Gemeenschap **het jeugdwerk als een troefkaart** moet blijven uitspelen. Het jeugdwerk is de objectieve partner bij uitstek in het uitdenken en realiseren van een positief en emanciperend jeugdbeleid.

Op geen enkele plaats ter wereld is het jeugdwerk zo sterk en divers uitgebouwd als in Vlaanderen. Jeugdwerkinitiatieven zijn dikwijls de zelforganisaties bij uitstek. Door hun niet verplichte karakter zijn deze initiatieven permanente laboratoria waarbinnen nieuwe methodieken worden uitgetoetst en eigentijdse trends creatief worden verkend en gewogen. Jeugdwerkinitiatieven zijn ook nog steeds de grootste leveranciers van het vrijwilligerswerk binnen het sociaal-culturele veld.

### 1.9.

Een emanciperend jeugdbeleid stelt **het proces- of ontwikkelingsdenken op de eerste plaats**. Meer dan ooit wordt er gedacht in termen van productiviteit en winstmaximalisatie. Doordat alles in cijfers moet te vatten en te meten zijn, komt in verschillende decreten en reglementen de nadruk te liggen op het product (hoeveel kinderen, hoeveel uren, hoeveel overnachtingen, wat is er gerealiseerd, ...) en de kwantitatieve meetbaarheid ervan. Het proces- of ontwikkelingsdenken komt in de verdrukking. Vooral in het jeugdbeleid is dit heel gevaarlijk en in tegenstrijd met de persoonlijkheidsontwikkeling van kinderen en jongeren, hun onderlinge verschillen, hun recht op falen en experimenteren. Een beleid dat het werken met kinderen en jongeren enkel en alleen afweegt op zijn economische relevantie en niet op de evolutie die jongeren hebben doorgemaakt, is verkeerd bezig. Zeker waar het werken met kinderen en jongeren betreft, moeten we de kwalitatieve beoordeling weer de waarde toekennen die ze verdient.

### 1.10.

Een positief en emanciperend jeugdbeleid moet **de versplinterde inspanningen die in de verschillende sectoren ten behoeve van de jeugd geleverd worden, coördineren en op elkaar afstemmen**. Op deze manier worden parallelle initiatieven vermeden en worden de relatief schaarse middelen optimaal besteed.

Heel wat sectoren hebben immers een belangrijke invloed op de jeugd. Denk maar aan de talloze initiatieven binnen de welzijnssector, de bijzondere jeugdzorg, het onderwijs, de

ruimtelijke ordening, de preventiesector, de culturele sector, de sportsector, het openbaar vervoer, ... Al te vaak worden vanuit deze sectoren goedbedoelde initiatieven voor jongeren ontwikkeld. Het ontbreken van een overleg met andere sectoren beperkt het effect van deze initiatieven jammer genoeg dikwijls tot een minimum. Het bundelen van krachten en initiatieven moet tot gevolg hebben dat de bescherming van de integriteit van onze kinderen eindelijk een realiteit wordt.

## **2. Doelstellingen voor een positief en emanciperend jeugdbeleid**

### ***2.1. Een geïntegreerd jeugdbeleid met volwaardige participatie van de jeugd***

Zoals in de aandachtspunten geschetst, zal een positief jeugdbeleid rekening moeten houden met verschillende maatschappelijke realiteiten enerzijds en de diversiteit van alle kinderen en jongeren in Vlaanderen anderzijds.

Een jeugdbeleid dat hiermee rekening houdt, is het aan zichzelf verplicht te evolueren van een puur sectoriële benadering van de jeugd (vanuit elk beleidsdomein een aantal van elkaar losstaande initiatieven voor jongeren) naar **een geïntegreerd jeugdbeleid**.

Een geïntegreerd jeugdbeleid onderneemt **gecoördineerd** initiatieven vanuit verschillende beleidsdomeinen: cultuur, onderwijs, welzijn, arbeid, ruimtelijke ordening, ...

De initiatieven worden genomen rekening houdend met en ten aanzien van de totale leefsituatie van **alle categorieën van jeugdigen**: studerende, werkende en werkzoekende, kinderen uit maatschappelijk achtergestelde gezinnen, gehandicapten, allochtonen en autochtonen, heteroseksuelen en holebi's, ... Daarom zal bij de uitbouw van de instrumenten bijzondere aandacht besteed worden aan de mate waarin wordt beantwoord aan de specifieke behoefte van voornoemde categorieën jeugdigen.

Deze initiatieven worden ontwikkeld **in overleg met deze betrokken kinderen en jongeren**. Ze eerbiedigen de **wederzijdse rechten en plichten** én worden in de eerste plaats opgezet **in het belang van de betrokken kinderen en jongeren**.

In een geïntegreerd jeugdbeleid zijn alle beleidsmaatregelen, vanuit welk beleidsdomein ook, bijgevolg goed afgewogen, getoetst aan de noden en verzuchtingen van de jeugd, en complementair aan elkaar.

Een geïntegreerd beleid zorgt niet alleen voor **de complementariteit tussen de verschillende beleidsdomeinen** maar regelt ook de **complementariteit tussen de verschillende beleidsniveaus**.

De beleidsvoerders vormen een team waarbinnen **de minister van jeugd**, naast zijn eigen specifieke bevoegdheden, permanent aandacht heeft voor alle aspecten die kinderen en jongeren aanbelangen.

Teneinde de **participatie van de jeugd** te maximaliseren moet **een eigentijds, creatief en gevarieerd instrumentarium** ontwikkeld worden.



## ***2.2. Het jeugdwerk als vanzelfsprekende tussenschakel:***

We stelden het al: het jeugdwerk is, als zelforganisatie, de objectieve partner bij het uitdenken en realiseren van een positief jeugdbeleid. Daarom willen wij het jeugdwerk ten volle blijven erkennen en steunen. In **het verhogen van de kwaliteit van het aanbod** gericht op de niet-formele zelfontplooiing en opvoeding van kinderen en jongeren is het jeugdwerk de vanzelfsprekende tussenschakel.

Het jeugdwerk moet dus de rol **van motor voor de cultuur van het leuke, het speelse, het dwarse en het ongedwongene** kunnen blijven spelen.

Door **een grotere intersectoriële en internationale werking** mogelijk te maken moet het jeugdwerk zijn laboratoriumfunctie bij het uitwerken van (ver)nieuwe(nde) methodieken kunnen blijven spelen. Bovendien moet het jeugdwerk op deze manier de toeleveringsfunctie van technieken voor het aanleren van culturele en sociale vaardigheden kunnen valoriseren.

Vanuit haar uitgebreide ervaring kan het jeugdwerk de overheid steunen in **de uittekening van een geïntegreerd jeugdbeleid** en het **faciliteren van de participatie van kinderen en jongeren**.

## ***2.3. Psychische en fysieke ruimte voor kinderen en jongeren***

Uit de aandachtspunten bleek het al: er is een intens en groeiend probleem van ruimte voor kinderen en jongeren. Op het fysieke vlak zijn er steeds minder vrijplaatsen waar jongeren hun ding kunnen doen: spelen, sporten, fuiven, creatief zijn, rondhangen of gewoon elkaar ontmoeten. Ondanks het kopiëren, door volwassenen, van hun stijl, hun communicatievormen en hun vrijetijdsgedrag is er op het psychische en mentale vlak geen toenemende verdraagzaamheid. In tegendeel, de onverdraagzaamheid t.o.v. jongeren neemt toe.

Binnen de basisbevoegdheid jeugd moet de Vlaamse overheid **een systeem van ondersteuning ontwikkelen voor provincies, gemeentes en jeugdwerkinitiatieven dat (groepen van) individuele kinderen en jongeren toelaat fysieke en psychische ruimte te heroveren en die op constructieve wijze in te vullen**.

Zodoende worden in een sfeer van dialoog de nodige randvoorwaarden geschapen zodat kinderen en jongeren, gebonden of ongebonden, op een voor hen zinvolle manier, hun vrije tijd kwaliteitsvol kunnen invullen.

Een **jeugd vriendelijk ruimtelijk beleid** appelleert opnieuw aan de verantwoordelijkheid van de verschillende beleidssectoren, garandeert voor elke jongere een basismobiliteit en vertrekt vanuit een volwaardig participatiemodel.

Psychische ruimte voor jongeren kan er pas komen wanneer de **dialoog tussen de generaties** op basis van wederzijds respect en zonder taboes mogelijk wordt gemaakt. De overheid kan hier impulsen geven en de media kunnen de toon zetten, het zijn evenwel de verschillende generaties zelf die de uitkomst van de dialoog in handen hebben.

Als Vlaamse Regering zullen wij de ontmoeting tussen de verschillende generaties stimuleren. Hierbij zal de klemtoon liggen op de onderlinge kennismaking van de leefwereld van adolescenten en senioren. Het onderwijs en het jeugdwerk zullen uitgenodigd worden hier het voortouw te nemen.

Om de communicatie tussen de overheid en de jongeren, de overheid en het jeugdwerk, het jeugdwerk en de jongeren, de jongeren onderling én de verschillende generaties te faciliteren zullen we verdere inspanningen leveren zodat de Vlaamse overheid **op een verfrissende en jeugdige manier omgaat met de nieuwe communicatiemiddelen**. Een extra inspanning zal worden geleverd om **voor kinderen en jongeren uit maatschappelijk achtergestelde gezinnen de toegang tot deze nieuwe communicatiemiddelen aanzienlijk uit te breiden**. Het gebruik van de nieuwe communicatiemiddelen wil geenszins zeggen dat bestaande communicatievormen verwaarloosd worden.

### 3. Instrumenten voor een positief jeugdbeleid

#### 3.1. Een Vlaams jeugdbeleidsplan

Vanuit het decreet op het lokale jeugdwerkbeleid en het decreet houdende subsidiëring van provinciebesturen inzake het voeren van een jeugdwerkbeleid worden in de Vlaamse gemeenten, de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de provincies reeds driejaarlijkse jeugdwerkbeleidsplannen opgemaakt.

Wij engageren ons om in 2000 voor de eerste keer een **Vlaams jeugdwerkbeleidsplan** op te maken.

Het jeugdwerkbeleidsplan concretiseert deze beleidsnota voor wat betreft het jeugdwerk en de jeugdcultuur én werkt, indien nodig, bijkomende prioriteiten uit. Zo werkt het Vlaams jeugdwerkbeleidsplan voor voornoemde thema's aan een verregaande complementariteit tussen de Vlaamse gemeenschap, de VGC, de gemeenten en de provincies. Het omschrijft en faciliteert de taken van het (landelijk) jeugdwerk en alle spelers in het veld. De opmaak van dit plan gebeurt in nauw overleg met alle betrokken partners en de jeugd.

Reeds bij de opmaak van een Vlaams Jeugdwerkbeleidsplan zal onderzocht worden hoe op gemeentelijk niveau jeugdwerkbeleidsplannen, **buitenschoolse kinderopvang** en de **jeugdprojecten binnen het sociaal impulsfonds** en de **veiligheids- en samenlevingscontracten** beter op elkaar kunnen worden afgestemd. Daarnaast wordt in het jeugdwerkbeleidsplan een eerste aanzet gegeven tot de ontwikkeling van participatietechnieken voor alle kinderen en jongeren.

Onze ambitie moet echter verder reiken. Een geïntegreerd jeugdbeleid veronderstelt immers niet alleen een complementaire werking van de verschillende beleidsniveaus, maar tevens een complementaire werking tussen alle beleidsdomeinen. Hiertoe engageren wij ons om in 2001 voor de eerste keer een **geïntegreerd jeugdbeleidsplan** te finaliseren.

Het geïntegreerd jeugdbeleidsplan brengt de Vlaamse jeugdthematiek in kaart. Het geeft een overzicht van de verschillende noden en verlangens die bij kinderen, jongeren en niet-gouvernementele organisaties in Vlaanderen leven. Vanuit die noden en verlangens, en rekening houdend met deze beleidsnota, worden de verdere beleidsdoelstellingen en bijhorende gecoördineerde beleidsacties voor de rest van de legislatuur vastgelegd.

Om het Vlaams Jeugdbeleidsplan klaar te krijgen zal een beperkte **stuurgroep** worden samengesteld met mensen uit de diverse kabinetten, de administratie, vertegenwoordigers van de verschillende beleidsniveaus en vertegenwoordigers van het werkveld. Deze stuurgroep wordt geleid door de minister van jeugd en/of zijn vertegenwoordigers.

Een **reflectiegroep**, samengesteld uit externe deskundigen zal op geregelde tijdstippen de stuurgroep met inhoudelijke voorstellen kunnen bevruchten en zal het hele proces bewaken.

Hoeft het nog gezegd dat wij ons engageren om zoveel mogelijk kinderen en jongeren van alle leeftijden en uit alle Vlaamse (en dus ook Brusselse) gemeenten bij dit proces te betrekken.

### **3.2. Complementaire decreten**

Wij blijven geloven in de filosofie en de dynamiek van de decreten op het gemeentelijk, provinciaal en landelijk jeugdbeleid. Ze zullen complementair worden gemaakt en permanent aan de praktijk worden getoetst. Speciale aandacht zal hierbij gaan naar de mogelijkheid tot **intersectoriële werking, internationale samenwerking of uitwisseling én methodische vernieuwing**.

Wij zullen, in samenwerking met de jeugdwerksector en complementair aan de boven vermelde decreten, een objectieve herinvulling van de regelgeving op het vlak van **gedetacheerde leerkrachten, kadervorming en deeltijdse vorming** starten.

Een bijzondere aandacht blijft gaan naar het werken met de jeugd op gemeentelijk vlak. We wezen in dit verband al op de beter afstemming van de jeugdwerkbeleidsplannen, de buitenschoolse kinderopvang, de jeugdprojecten binnen het Sociaal Impulsfonds en de Veiligheids- en Samenlevingscontracten.

De provincies zullen zich meer moeten gaan toeleggen op het coachen en de begeleiding van de natuurlijk gegroeide initiatieven en samenwerkingsverbanden van gemeenten, eerder dan op eigen initiatieven. Daarnaast hebben de provincies een bijzondere opdracht bij het geven van impulsen aan intergemeentelijke initiatieven en vernieuwende projecten én het cofinanciëren van volwaardige jeugdinfrastructuur.

De **Werkingen met Kansarme Jeugd (WKJ)**, gelijksoortige jeugdinitiatieven en zelforganisaties van allochtone kinderen en jongeren hebben recht op volwaardige bestaans- en ontwikkelingskansen. Daarom zal voor voornoemde werkvormen een structurele oplossing worden gezocht. De klemtoon zal hierbij op **de positieve benadering van de bijzondere doelgroepen** blijven liggen. De WKJ's en gelijksoortigen worden dus uit de 20%-regeling van het decreet op het gemeentelijk jeugdwerkbeleid gelicht, maar blijven wel de lokale dimensie en dus hun plaats in het decreet behouden. Om dit mogelijk te maken zullen de middelen voor het gemeentelijk jeugdbeleid nog worden opgedreven. Dit laat ons eveneens toe binnen voornoemd decreet een echt prioriteitenbeleid te voeren.

In samenspraak met de (zelf)organisaties voor kansarmen zal onderzocht worden in welke mate **integreerde initiatieven** genomen kunnen worden. Binnen de zelforganisaties voor allochtone kinderen en jongeren wordt extra aandacht besteed aan de **meisjeswerkingen**.

Gezien het objectieve belang van **jeugdtoerisme** is een analyse noodzakelijk van het decreet op de jeugdverblijfcentra. Tevens wordt de verhouding van de Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme (ADJ), het Centrum voor Jeugdtoerisme (CJT), de Federatie van Jeugdherbergen, de provinciale jeugddiensten, Toerisme Vlaanderen, de afdeling Jeugd en Sport en de privé-uitbaters van bivakhuizen t.o.v. het jeugdtoerisme uitgeklaard.

Daarenboven moeten we er voor zorgen dat door een wildgroei van (politie)reglementeringen de bivakhuizen niet gedecimeerd worden. Zo nodig zullen hier stappen worden ondernomen.

Er is wel degelijk een risico dat er bij de concrete invulling van **het statuut van de vrijwilliger** te sterk vanuit de welzijnshoek of vanuit de volwassenen wordt gewerkt. Daarom zullen wij erover waken dat er wel degelijk rekening gehouden wordt met de eigenheid van de vrijwilligers in het jeugdwerk.

In dit kader is het dan ook belangrijk dat andere reglementeringen geen ontmoedigend effect hebben op vrijwilligers. Ook dit is een element van integraal jeugdbeleid.

Om het lokaal jeugd(werk)beleid te versterken, zal er worden gezocht naar mogelijkheden om **het statuut van de gemeentelijke jeugdconsulent** te verbeteren. Op deze manier moeten de jeugdconsulenten een volwaardige plaats krijgen in de administratie van alle Vlaamse steden en gemeentes. Zo kan er werk gemaakt worden van wat meer continuïteit, visieopbouw en uitstraling. De jeugdconsulent heeft recht op een plaats naast de cultuurfunctionarissen, integratieambtenaren, ombudsmannen en –vrouwen, ...

### *3.3. Experimenteel jeugdbeleid*

Een maatschappij in beweging creëert permanent nieuwe noden en verlangens, ook bij kinderen en jongeren. Jaarlijks zal er een experimenteel budget worden vrijgemaakt om **vernieuwende jeugdwerkinitiatieven** tijdelijk een kans te geven (zich in de bestaande decreten in te passen).

Dit budget kan er ook toe dienen om **tijdelijke** projecten, die werken aan de **ontwikkeling van nieuwe methodieken** met een duurzaam effect, mogelijk te maken.

Vanzelfsprekend is communicatie, zowel over het bestaan van deze mogelijkheid tot experimentele vernieuwing, als over de realisaties ervan, zeer belangrijk. Begin 2000 wordt hier een eerste regelgeving rond klaargestoomd.

### *3.4. Een uitdagend infrastructuurbeleid*

We zullen de **toegankelijkheid** en de gebruiksmogelijkheden **van de sportaccommodatie, de scholen en de culturele infrastructuur** in de vrije tijd voor de jeugd en het jeugdwerk stimuleren.

De vanzelfsprekende zorg voor de eigen jeugdinfrastructuur (het **vormingscentrum Destelheide** te Dworp, het **jeugdcentrum Hoge Rielen** te Lichtaart en het **internationaal jeugdcentrum** te Brussel) wordt bestendigd.

We zullen aan de centrumsteden de nodige financiële impulsen geven om een heuse **jeugdcultuurinfrastructuur** op te richten of verder uit te bouwen. Deze jeugdcultuurcentra moeten echte ontmoetingsplaatsen worden waar jongeren zowel receptief als creatief, op een niet-commerciële manier met cultuur kunnen bezig zijn. Er zal gezocht worden naar een manier waarop de Vlaamse Gemeenschap, voor de jeugdcultuurinfrastructuur waarin zij geïnvesteerd heeft, blijvend de daadwerkelijke invulling van voornoemde functie kan opvolgen.

Tevens zullen wij geïntegreerde initiatieven ondernemen om de gemeenten in de **fuifzalenproblematiek** te begeleiden. Hiertoe zal o.a. de ingewikkelde wetgeving rond alles wat met fuiven te maken heeft, worden vereenvoudigd.

In de eerste helft van de legislatuur zullen doorgedreven inspanningen worden geleverd om het **tenten**bestand van de Vlaamse Gemeenschap aan te vullen. Deze inspanning gaat gepaard met de zoektocht naar een betere **droogloods**.

### ***3.5. Een jeugdvriendelijke ruimtelijke ordening veronderstelt een speelruimteplan***

De Vlaamse overheid zal bestaande projecten die gemeenten en steden begeleiden in de (gedeeltelijke) opmaak van een **speelruimteplan**, verder geïntegreerd ondersteunen (vb. het project 'Groene Ruimte', een samenwerkingsverband van de Afdeling Bos en Groen, de afdeling Jeugd en Sport en kompas jeugdtoerisme binnen de Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme (ADJ)).

Het speelruimteplan moet een wezenlijk deel worden van zowel het gemeentelijke jeugdwerkbeleidsplan als de gemeentelijke ruimtelijke ordening. Het brengt de bestaande speelruimtes voor kinderen en jongeren in de gemeenten in kaart. Het plan onderzoekt in welke mate en op welke manier **bijkomende speelruimte** kan worden ingericht. Verder wordt gezocht naar een manier om **de groene ruimte voor jeugdactiviteiten op een verantwoorde wijze te ontsluiten**. Ook de wijze waarop **vrijetijdsaccommodatie voor adolescenten** strategisch kan worden ingeplant, krijgt in het speelruimteplan een plaats. Een speelruimteplan wil trouwens geen getto's voor kinderen en jongeren creëren. De informele ontmoetingsruimte moet blijven bestaan.

Het spreekt vanzelf dat in dit proces kinderen en jongeren opnieuw maximaal zullen betrokken worden.

Ook voor de andere aspecten van een jeugdvriendelijke ruimtelijke ordening (vb. bivakhuizen en jeugdlokalen, fuifzalen, skateparken en cartingcircuits in industriezones) wordt onderzocht hoe op een weloverwogen manier voor de problematiek een oplossing kan gevonden worden.

### ***3.6. Internationaal***

Het internationale (of interculturele) maakt volwaardig deel uit van het jeugd(werk)beleid op alle beleidsniveaus. Tot op heden kreeg het internationale echter geen geïntegreerde aandacht.

De voordelen van een goed internationaal beleid zijn nochtans zeer divers en spelen op verschillende vlakken: openheid voor het andere, solidariteitsgevoelen, mogelijkheden tot methodische vernieuwing, uitwisseling, ... Elke jongere zou van de mogelijkheden van een intercultureel contact moeten kunnen genieten.

Het wordt een uitdaging om de verschillende Europese en Vlaamse kanalen voor internationale contacten waarop jongeren en jeugdwerk een beroep kunnen doen, op elkaar af te stemmen. Het hele systeem moet daarom gebruiksvriendelijker en transparanter gemaakt worden. Daarnaast is complementariteit met de diverse jeugdwerkdecreten een vanzelfsprekend aandachtspunt.

Initiatieven die vakanties voor kansarme jongeren uit het buitenland in Vlaanderen organiseren, zullen financieel ondersteund worden. Deze projecten betekenen immers niet alleen een meerwaarde voor de kinderen die ervan kunnen genieten, maar ook voor de gemeenschappen die de ontvangst organiseren.

### ***3.7. De versterking en de splitsing van de afdeling jeugd en sport***

Het samenbrengen van de sectoren jeugd en sport binnen één afdeling was op zijn minst een onlogische keuze. Daarom wordt de afdeling jeugd en sport gesplitst in een **afdeling jeugd** en een afdeling sport.

Verder stelden we het reeds: binnen het jeugdwerk is de proces- of ontwikkelingsgedachte belangrijker dan het productdenken en is kwaliteit belangrijker dan de kwantiteit. De afdeling jeugd moet bijgevolg de **inspectie- en reflectieopdrachten** opnieuw ten volle kunnen uitoefenen. Gevolg moet zijn dat de afdeling het jeugdwerk beter inhoudelijk kan opvolgen en zich niet meer hoeft te beperken tot de cijfermatige benadering.

Het spreekt vanzelf dat de **coördinerende functie** van de **afdeling binnen het geïntegreerd jeugdbeleid** evenzeer de opdracht van het personeel zal bezwaren.

De Vlaamse regering onderneemt daarom stappen om het personeelsbestand van de **afdeling jeugd** dringend uit te breiden.

### ***3.8. Een steunpunt Jeugd***

Wij willen duidelijkheid scheppen over de taken van de koepelstructuren in het jeugdwerk die instaan voor de **ondersteuning van de jeugdwerksector** of een bepaalde werkvorm **én** tegelijk de (levensbeschouwelijke of ideologische) **belangen** ervan **verdedigen**.

In de toekomst worden deze twee taken gescheiden.

Voor de ondersteuning van al wie met of voor kinderen en jongeren in de vrije tijd werken, wordt een **steunpunt Jeugd** opgericht. Het steunpunt Jeugd is een organisatie of een instantie die op basis van concrete doelstellingen en eruit voortvloeiende kerntaken zelf of door bemiddeling van anderen ondersteuning verleent. Dit gebeurt op basis van een beheersovereenkomst met duidelijke opdrachten en een welomschreven budget.

Het steunpunt Jeugd heeft vier functies:

- **De verzamelfunctie:** Het steunpunt zal alle gegevens over de verschillende sectoren, die werken met of voor kinderen en jongeren in de vrije tijd, opslaan en verwerken. Het verzamelt allerlei interessante gegevens, ook voor wat betreft de jeugdcultuur. Het steunpunt wordt zo een info- en documentatiecentrum. Het steunpunt verzorgt tevens de dialoog met kinderen en jongeren.
- **De stimulerende functie:** Het steunpunt ontwikkelt allerlei activiteiten en initiatieven waardoor de kennis over de verschillende werksoorten en de jeugdcultuur wordt bevorderd en hun ontwikkeling wordt gestimuleerd. De bekendmaking bij het grote publiek, het stimuleren van reflectie en discussie, en de internationale uitstraling maken daar deel van uit. Het steunpunt kan hiertoe ook coördinerend optreden.
- **De begeleidende functie:** Het steunpunt verzorgt de dienstverlening en de ondersteuning van de jeugdsector én bevordert de deskundigheid (vorming, managementverbetering, kwaliteitszorg...). Het kan zijn diensten ter beschikking stellen van belangenorganisaties en, desgewenst, er overleg mee plegen.

- **De onderzoeksfunctie:** Het steunpunt heeft een onderzoeksfunctie. Hierbij ligt de klemtoon op onderzoek en analyse van de werksoorten. Ook de research en de ontwikkeling van korte termijnprojecten rond nieuwe en werksoortoverschrijdende methodieken krijgen de nodige aandacht. Het steunpunt stimuleert en werkt mee aan wetenschappelijk werk van onderzoeksinstituten. Het moedigt initiatieven binnen de administratie aan die het landschap in kaart brengen en de beleidsopties voorbereiden, testen en/of evalueren.

De samenwerking met andere sectoren dan de jeugdsector, steunpunten binnen die andere sectoren of (vooral voor die sectoren waar er geen steunpunt is) met de bevoegde administratie is vanzelfsprekend.

Een steunpunt is geen verlengstuk van de overheid (administratie en/of minister), evenmin van de jeugdwerksector. Het steunpunt volgt wel de beleidsrichting die de Vlaamse overheid heeft uitgestippeld. De opdrachten worden vastgelegd in een beheersovereenkomst. In de dagelijkse werking is het steunpunt **autonoom**.

In dit verband moet ook nagedacht worden over de functie van structuren als het coördinatieorgaan voor Internationaal Jongerenwerk (**JINT**), de Vereniging Vlaamse Jeugddiensten en –consulenten (**VVJ**) en de Algemene Dienst voor Jeugdtoerisme (**ADJ**), die zich nu reeds met de omkadering en de begeleiding van de jeugdwerksector bezig houden.

Door zijn werking gaat het steunpunt versnippering tegen en kan het de verschillende onderdelen van de diverse werkingen op elkaar laten inspelen om **een grotere efficiëntie** tot stand te brengen. Het steunpunt moet een tussenpersoon, een katalysator zijn tussen beleid en werkveld, tussen onderzoekscentra en publiek, tussen informatie en educatie, tussen overheid en praktijk, tussen de maatschappij en de jeugdwerkpraktijk.

Het is belangrijk dat er geen enkele essentiële functie (bijvoorbeeld de belangenbehartiging van het werkveld) verloren gaat. Daarom zullen de functies van het steunpunt, de jeugdraad, de administratie en een aantal particuliere initiatieven (o.a. de zogenaamde koepelstructuren en de zogenaamde ‘nominatieven’) onderling worden afgestemd.

### **3.9. Participatie**

Indien we de ambities op het vlak van een positief en geïntegreerd jeugdbeleid willen waarmaken, dringt een **reorganisatie van de jeugdraad** zich op. De jeugdraad, thans uitsluitend een jeugdwerkraad, wordt zodanig verruimd en hervormd zodat zij met de nodige deskundigheid en objectiviteit de opmaak en de implementatie van een Vlaams geïntegreerd jeugdbeleidsplan kan opvolgen. Vanzelfsprekend blijft een onderdeel van de hervormde jeugdraad de thematiek van het jeugdwerk in Vlaanderen opvolgen.

Teneinde de **participatie van de jeugd** te maximaliseren moet **een eigentijds, creatief en gevarieerd instrumentarium** ontwikkeld worden.

Dit instrumentarium moet kinderen en jongeren toelaten op een permanente basis de beleidsvoorbereidende fase te bevruchten met eigen ideeën en zienswijzen. Ook moeten zij de mogelijkheid krijgen om bij de beleidsuitvoering corrigerende suggesties te formuleren. Het instrumentarium moet daarnaast de overheid mogelijkheden bieden terug te koppelen naar de jeugd. Enkel op die manier zullen **kinderen en jongeren als volwaardige partners** aan het beleid participeren.

Niet alleen de overheid, maar alle door de overheid gefinancierde instellingen en organisaties moeten aantoonbare inspanningen leveren om kinderen en jongeren beter en regelmatig te laten participeren.

Bij het uitwerken van dit instrumentarium zal **het jeugdwerk** vanuit zijn deskundigheid als bevoorrechte partner worden aangesproken. Daarnaast zal het nodig zijn om allerlei participatieprojecten op elkaar af te stemmen.

### *3.10. JeugdCultuur, nu ook met grote C*

Wij erkennen alle **uitingen van jeugdcultuur** als **potentiële kunstvormen**. Nieuwe uitingen op het vlak van de beeldende kunsten, de letteren, de dans, de mode en de muziek zullen dan ook op hun relevantie en kwaliteit worden getoetst. Dit impliceert dat jonge gezelschappen en artiesten hierdoor voor subsidiëring binnen de bestaande reglementering in aanmerking komen. Tevens zullen de uitingen van de jeugdcultuur net zoals alle andere stromingen **op een volwaardige wijze aan bod** moeten komen **in de musea, de kunsten- en culturele centra, de bibliotheken, het cultuurbeleid van de provincies en de gemeenten, ...**

Voor kinderen en jongeren die buiten de bestaande jeugdwerkvormen op een eigentijdse en positieve manier creërend, initiërend of organiserend actief willen zijn, wordt de oprichting van een **jeugdcultuurfonds** voorzien.

Op het vlak van de (elektronische en instrumentale) **popmuziek** zal de Vlaamse gemeenschap de inspanningen van een aantal provincies aanvullen zodat ook beginnende popgroepen van **volwaardige faciliteiten** kunnen genieten.

In samenwerking met alle betrokken partijen (graffitikunstenaars, gemeentebesturen, politie, preventiediensten, NMBS, ministerie van Bruggen en Wegen, ...) willen we werken aan een beleidsstrategie die het **graffiti**probleem op een positieve manier benadert.

Wat de **cultuureducatie** en de **toeleiding** naar de wereld van de kunsten betreft, zal de overheid bestaande programma's (o.a. Cultureel Jeugd Paspoort (**CJP**)) voor kinderen en jongeren evalueren. Indien nodig wordt er geheroriënteerd of zullen er extra impulsen gegeven worden. De samenwerking van het onderwijs, het culturele veld en het jeugdwerk zal in dit kader verder worden aangemoedigd. Dergelijke intersectoriële projecten die tot doel hebben de cultuurparticipatie van kinderen en jongeren alsook hun culturele competentie te verhogen, zullen de nodige aandacht krijgen.

In deze context wordt ook de link expliciet gelegd met de rest van het cultuurbeleid. Om de Vlaamse bevolking te motiveren deel te nemen aan cultuur wordt de cultuurwaardebou ontwikkeld. Dit is een middel waar iedereen gebruik van moet kunnen maken, met als doel diè mensen te motiveren deel te nemen aan cultuur die dat voorlopig niet doen. In een eerste experimenteerfase is het echter niet wenselijk dit in te voeren zonder beperkingen. Daarom gaan we in een eerste fase gericht werken naar één doelgroep: de leerlingen van het technisch-, beroeps- en deeltijds onderwijs.



### ***3.11. Wetenschappelijk onderzoek***

De Vlaamse Gemeenschap zal intenser van de mogelijkheid gebruik maken om beleidsondersteunend (**wetenschappelijk**) **onderzoek** naar de jeugd en het jeugdwerk op te zetten. Hierbij zal telkens uitgegaan worden van de positieve en emanciperende beleidsbenadering die een aanzet heeft gekregen in deze beleidsnota. Jeugd en jeugdwerk zullen bijgevolg niet alleen voorwerp, maar ook partner zijn.

Daarnaast zal de Vlaamse Gemeenschap een aanzet geven tot **de coördinatie en onderlinge afstemming van alle onderzoekswerk met de jeugd als voorwerp**. Extra aandacht zal gaan naar de spreekwoordelijke witte vlekken (bv. onderzoek naar de jeugdwerkmethodieken, de manier van doorstroming ervan naar andere sectoren; het in kaart brengen van jongerenculturen en hun invloed op de maatschappelijk beter gewaardeerde kunststromingen; ...).